

SUN'IY INTELLEKT PLATFORMALARINING INSON HAYOTIDA TUTGAN O'RNI

Kamalova Venera Adilbaevna

No'kis tumani №1 sonli texnikumi Informatika fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada sun'iy intellekt platformalarining inson hayotidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, biznes va kundalik hayotdagi qo'llanilish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, mazkur texnologiyalarning afzalliklari, inson faoliyati samaradorligini oshirishdagi roli hamda ularni qo'llash bilan bog'liq ayrim muammolar tahlil etilgan. Tadqiqot natijalarida sun'iy intellekt platformalarining jamiyat taraqqiyotiga ta'siri va istiqbollari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, innovatsiya, avtomatlashtirish, ta'lim, tibbiyot, axborot texnologiyalari, raqamli transformatsiya, ma'lumotlar tahlili.

Abstract: This article analyzes the role and significance of artificial intelligence platforms in human life. The possibilities of applying artificial intelligence technologies in education, healthcare, economics, business, and everyday life are discussed. The study also examines the advantages of these technologies, their contribution to improving human efficiency, and several challenges associated with their use. The research findings reveal the impact and future prospects of artificial intelligence platforms in the development of society.

Keywords: artificial intelligence, digital technologies, innovation, automation, education, healthcare, information technology, digital transformation, data analysis.

Аннотация: В данной статье проанализированы роль и значение платформ искусственного интеллекта в жизни человека. Рассмотрены возможности применения технологий искусственного интеллекта в образовании, медицине, экономике, бизнесе и повседневной жизни. Также исследованы преимущества данных технологий, их влияние на повышение эффективности человеческой деятельности и некоторые проблемы, связанные с их использованием. В результате исследования раскрыты влияние и перспективы платформ искусственного интеллекта в развитии общества.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровые технологии, инновации, автоматизация, образование, медицина, информационные технологии, цифровая трансформация, анализ данных.

KIRISH

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida sun'iy intellekt platformalari inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib bormoqda. Sun'iy intellekt inson aqliy faoliyatiga xos bo'lgan o'rganish, tahlil qilish, qaror qabul qilish va muammolarni hal etish kabi jarayonlarni kompyuter tizimlari orqali amalga oshirish imkonini beruvchi zamonaviy texnologiya hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqarish, ta'lim, tibbiyot, moliya, transport, xizmat ko'rsatish va axborot-

kommunikatsiya sohalarida keng qo'llanilib, inson faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Sun'iy intellekt platformalarining rivojlanishi jamiyat hayotida muhim o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Xususan, katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish, murakkab masalalarga yechim topish, kundalik vazifalarni avtomatlashtirish hamda inson mehnatini yengillashtirish imkoniyatlari kengaydi. Natijada vaqt va resurslardan samarali foydalanish, xizmatlar sifatini oshirish hamda innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkoniyati paydo bo'ldi.

Shu bilan birga, sun'iy intellektning keng qo'llanilishi axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, texnologiyalarga qaramlik va mehnat bozoridagi o'zgarishlar kabi qator muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Shu sababli sun'iy intellekt platformalarining inson hayotidagi o'rni, ularning ijobiy va salbiy jihatlarini ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolada sun'iy intellekt platformalarining inson hayotidagi ahamiyati, turli sohalaridagi qo'llanilish imkoniyatlari hamda ularning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining istiqbollari va ulardan samarali foydalanish masalalari yoritib beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Sun'iy intellekt masalalari so'nggi yillarda dunyo olimlari tomonidan keng tadqiq qilinayotgan ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur sohaning nazariy asoslari XX asrning o'rtalarida shakllana boshlagan bo'lib, A. Tyuring, J. Makkarti, M. Minskiy kabi olimlarning ilmiy ishlari sun'iy intellekt rivojlanishiga katta hissa qo'shgan. Ayniqsa, A. Tyuring tomonidan taklif etilgan "Tyuring testi" mashinalarning inson tafakkuriga xos faoliyatni qay darajada amalga oshira olishini baholash mezoni sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy tadqiqotlarda sun'iy intellektning iqtisodiyot, ta'lim, tibbiyot, sanoat va xizmat ko'rsatish sohalaridagi imkoniyatlari keng yoritilgan. N. Bostrom, S. Rassel, P. Norvig kabi olimlar sun'iy intellektning rivojlanish istiqbollari, uning jamiyat hayotiga ta'siri hamda texnologik xavfsizlik masalalarini tadqiq etganlar. O'zbekistonda ham raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Tadqiqotlarda sun'iy intellektning ta'lim sifati, boshqaruv samaradorligi va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri alohida o'rganilgan.

Mazkur tadqiqotda sun'iy intellekt platformalarining inson hayotidagi o'rnini aniqlash maqsadida ilmiy adabiyotlar, maqolalar, elektron manbalar va statistik ma'lumotlar tahlil qilindi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, tavsifiy tahlil va umumlashtirish metodlari tashkil etdi.

Tizimli yondashuv yordamida sun'iy intellekt platformalarining turli sohalaridagi funksiyalari va imkoniyatlari o'rganildi. Qiyosiy tahlil metodi orqali sun'iy intellektidan foydalanishning an'anaviy usullar bilan farqli jihatlarini aniqlashtirildi. Tavsifiy tahlil yordamida sun'iy intellekt texnologiyalarining afzalliklari va kamchiliklari yoritildi. Umumlashtirish metodi asosida esa olingan natijalar tizimlashtirilib, ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Tadqiqot jarayonida sun'iy intellekt platformalarining ta'lim, sog'liqni saqlash, biznes, transport va kundalik hayotdagi amaliy qo'llanilishi o'rganildi hamda ularning inson faoliyati samaradorligini oshirishdagi ahamiyati baholandi. Mazkur metodologik yondashuv tadqiqot mavzusini har tomonlama tahlil qilish va asosli xulosalarga kelish imkonini berdi.

MUHOKAMA

Bugungi kunda sun'iy intellekt platformalari inson hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ularning rivojlanishi va kundalik faoliyatga keng joriy etilishi natijasida ko'plab jarayonlar avtomatlashtirilmoqda, ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi oshmoqda hamda turli sohalarda samaradorlikka erishilmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalari inson mehnatini yengillashtirish, vaqtni tejash va murakkab masalalarni tezkor hal etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim sohasida sun'iy intellekt platformalari o'quv materiallarini tayyorlash, individual ta'lim yo'nalishlarini ishlab chiqish va bilimlarni baholash jarayonlarini takomillashtirmoqda. Tibbiyotda esa kasalliklarni erta aniqlash, diagnostika jarayonlarini tezlashtirish va davolash usullarini takomillashtirishda keng qo'llanilmoqda. Biznes va iqtisodiyot sohalarida sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, bozor tendensiyalarini prognozlash va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt platformalarining keng qo'llanilishi ayrim muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Xususan, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi, axborot maxfiyligi, mualliflik huquqi va ayrim kasblarning avtomatlashtirilishi natijasida ish o'rinlarining qisqarishi kabi masalalar dolzarb bo'lib qolmoqda. Bundan tashqari, insonlarning texnologiyalarga haddan tashqari qaram bo'lib qolishi ham ijtimoiy va psixologik muammolarni yuzaga keltirishi mumkin.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt platformalaridan oqilona va mas'uliyat bilan foydalanish ularning ijobiy jihatlaridan samarali foydalanish imkonini beradi. Buning uchun sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning huquqiy, axloqiy va ijtimoiy jihatlarini ham tartibga solish zarur. Faqatgina shunday yondashuv orqali sun'iy intellektning inson hayoti va jamiyat taraqqiyotiga ijobiy ta'sirini yanada kuchaytirish mumkin.

Umuman olganda, sun'iy intellekt platformalari zamonaviy jamiyat rivojlanishining muhim omillaridan biri bo'lib, ular inson faoliyatining turli jabhalarida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Kelgusida ushbu texnologiyalarning yanada takomillashuvi va amaliyotga keng tatbiq etilishi jamiyat taraqqiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi kutilmoqda.

NATIJALAR

Tadqiqot davomida sun'iy intellekt platformalarining inson hayotidagi o'rni va ahamiyati turli yo'nalishlar kesimida tahlil qilindi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalari zamonaviy jamiyatning deyarli barcha sohalarida muhim vositaga aylanib bormoqda. Ularning qo'llanilishi mehnat unumdorligini oshirish, vaqt

va resurslarni tejash hamda murakkab jarayonlarni soddalashtirish imkonini bermoqda.

Tahlillar natijasida sun'iy intellekt platformalarining eng katta afzalliklaridan biri katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida qayta ishlash va tahlil qilish imkoniyati ekanligi aniqlandi. Inson tomonidan bajarilishi uchun ko'p vaqt talab qilinadigan vazifalar sun'iy intellekt yordamida bir necha soniya yoki daqiqalar ichida amalga oshirilishi mumkin. Bu esa tashkilotlar, korxonalar va ta'lim muassasalarining faoliyat samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Ta'lim sohasida olib borilgan tahlillar sun'iy intellekt platformalarining o'quv jarayonini takomillashtirishda muhim o'rin tutayotganini ko'rsatdi. Xususan, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish, individual o'quv rejalari tuzish, mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda o'quv materiallarini tezkor tayyorlashga yordam bermoqda. Natijada ta'lim sifati oshib, o'qituvchi va talabalarning vaqt sarfi qisqarmoqda.

Tibbiyot sohasida sun'iy intellektning qo'llanilishi kasalliklarni aniqlash va tashxis qo'yish jarayonlarining aniqligini oshirayotgani kuzatildi. Tibbiy tasvirlarni tahlil qilish, laboratoriya natijalarini qayta ishlash va davolash usullarini tavsiya etishda sun'iy intellekt texnologiyalari samarali natijalar bermoqda. Bu esa kasalliklarni erta aniqlash va bemorlarga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Biznes va iqtisodiyot yo'nalishida olingan natijalar sun'iy intellektning boshqaruv qarorlarini qabul qilish, bozor holatini tahlil qilish va mijozlar ehtiyojlarini prognozlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilayotganini ko'rsatdi. Korxonalar sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali xarajatlarni kamaytirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga erishmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellekt platformalari kundalik hayotda ham keng qo'llanilmoqda. Virtual yordamchilar, avtomatik tarjima tizimlari, aqlli qidiruv tizimlari va tavsiya beruvchi dasturlar insonlarning kundalik faoliyatini yengillashtirib, axborotdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ayniqsa, masofaviy ta'lim, masofaviy ish faoliyati va elektron xizmatlar rivojlanishida sun'iy intellekt muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida sun'iy intellekt platformalarining ayrim salbiy jihatlari ham aniqlandi. Jumladan, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq muammolar, texnologiyalarga haddan tashqari qaramlik, ayrim kasblarning avtomatlashtirilishi natijasida ish o'rinlarining qisqarishi hamda sun'iy intellekt tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarning har doim ham mutlaq to'g'ri bo'lmasligi ehtimoli mavjudligi kuzatildi. Bu esa mazkur texnologiyalardan foydalanishda mas'uliyatli yondashuv va nazorat mexanizmlarini kuchaytirishni talab qiladi.

O'tkazilgan tahlillar asosida shunday xulosaga kelish mumkinki, sun'iy intellekt platformalari inson faoliyatining samaradorligini oshirish, innovatsion rivojlanishni ta'minlash va turli sohalaridagi muammolarni hal etishda katta imkoniyatlarga ega. Ularning imkoniyatlaridan oqilona foydalanish, huquqiy-me'yoriy asoslarni takomillashtirish va raqamli savodxonlikni oshirish orqali sun'iy intellektning jamiyat

rivojiga qo'shadigan hissasini yanada kuchaytirish mumkin. Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt platformalarining kelajakda ham inson hayotining muhim tarkibiy qismi bo'lib qolishini va ularning qo'llanilish ko'lami yanada kengayib borishini ko'rsatmoqda.

XULOSA

Sun'iy intellekt platformalari zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida inson hayotining turli sohalariga chuqur kirib bormoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, transport, ishlab chiqarish va kundalik turmushda samaradorlikni oshirish, vaqt va resurslarni tejash hamda murakkab masalalarni tezkor hal etish imkonini bermoqda. Mazkur texnologiyalar inson mehnatini yengillashtirish bilan birga, yangi innovatsion yechimlarning yaratilishiga ham xizmat qilmoqda.

Shuningdek, sun'iy intellekt platformalari katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, tahlil qilish va prognozlash imkoniyatlari orqali boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishga yordam bermoqda. Ayniqsa, ta'lim va tibbiyot sohalarida ularning qo'llanilishi xizmatlar sifati va samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Bu esa sun'iy intellektning jamiyat rivojidadagi strategik ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

Biroq sun'iy intellekt texnologiyalarining keng qo'llanilishi bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, mualliflik huquqi, texnologiyalarga qaramlik va mehnat bozoridagi o'zgarishlar dolzarb masalalar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu sababli sun'iy intellektidan foydalanishda huquqiy, axloqiy va ijtimoiy me'yorlarni takomillashtirish muhim vazifa hisoblanadi.

Umuman olganda, sun'iy intellekt platformalari inson imkoniyatlarini kengaytiruvchi, jamiyat taraqqiyotini jadallashtiruvchi va kelajak texnologiyalarining asosini tashkil etuvchi muhim vositadir. Ulardan oqilona va samarali foydalanish orqali iqtisodiy o'sish, ilmiy taraqqiyot va ijtimoiy farovonlikka erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Turing A. M. Computing Machinery and Intelligence. – Mind, 1950.
2. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – Pearson Education, 2021.
3. McCarthy J. What is Artificial Intelligence? – Stanford University, 2007.
4. Bostrom N. Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. – Oxford University Press, 2014.
5. Nilsson N. J. The Quest for Artificial Intelligence. – Cambridge University Press, 2010.
6. Kaplan A., Haenlein M. Siri, Siri in My Hand: Who's the Fairest in the Land? – Business Horizons, 2019.
7. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age. – W.W. Norton & Company, 2014.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.

9. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi materiallari va hisobotlari.

10. Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar bo'yicha ilmiy maqolalar hamda xalqaro konferensiya materiallari.